

COMMISSION DE LA JUSTICE

du

MARDI 17 AVRIL 2007

Matin

COMMISSIE VOOR DE JUSTITIE

van

DINSDAG 17 APRIL 2007

Voormiddag

De vergadering wordt geopend om 11.38 uur en voorgezeten door mevrouw Martine Taelman.
La séance est ouverte à 11.38 heures et présidée par Mme Martine Taelman.

01 Samengevoegde vragen van

- mevrouw Sabien Lahaye-Battheu aan de vice-eerste minister en minister van Justitie over "de aankondiging van een eenvormige regeling voor de berekening van onderhoudsgeld voor kinderen na een echtscheiding" (nr. 14938)

- mevrouw Magda De Meyer aan de vice-eerste minister en minister van Justitie over "de eenvormige regeling voor onderhoudsgeld voor kinderen na echtscheiding van hun ouders" (nr. 15102)

01 Questions jointes de

- Mme Sabien Lahaye-Battheu à la vice-première ministre et ministre de la Justice sur "l'annonce d'un système uniforme pour le calcul de la pension alimentaire pour les enfants après un divorce" (n° 14938)

- Mme Magda De Meyer à la vice-première ministre et ministre de la Justice sur "le système uniforme de la pension alimentaire pour les enfants après le divorce de leurs parents" (n° 15102)

01.01 **Sabien Lahaye-Battheu** (VLD): Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, u kondigde in oktober van vorig jaar aan dat u begin januari van dit jaar zou beslissen of er een eenvormige regeling komt voor het berekenen van het onderhoudsgeld voor kinderen na een echtscheiding of na het uiteengaan van hun ouders.

Vandaag lopen de bedragen die men betaalt voor een kind uiteen van minimaal 25 euro per maand tot maximaal 300 à 400 euro per maand, naargelang de financiële draagkracht van beide ouders en de behoeften van het kind en ook naargelang de rechter die het oplegt.

U zei dat er een commissie werd opgericht die één formule zou uitdokteren om de bedragen eenvormig te maken. Die commissie zou tegen eind 2006 het verslag klaar hebben. In januari zou u als bevoegd minister dan een beslissing in de ene of andere zin nemen.

Vandaag wil ik u het volgende vragen.

Hebt u het verslag van de commissie intussen ontvangen?

Hebben zij een formule gevonden om de bedragen van het onderhoudsgeld voor kinderen eenvormig te maken? Zo ja, wat is die formule?

Hebt u intussen reeds een beslissing genomen in verband met het doorvoeren van een eenvormige regeling?

01.02 **Magda De Meyer** (sp.a-spirit): Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, mijn vraag heeft hetzelfde voorwerp.

Het is inderdaad een grove onrechtvaardigheid dat rechters na een echtscheiding zo verschillende bedragen toekennen op het vlak van onderhoudsgeld voor kinderen. Dat is echt niet billijk te noemen, zeker rekening gehouden met het feit dat 28% van de alleenstaande moeders het risico lopen om in armoede verzeild te geraken en het onderhoudsgeld voor hen wel degelijk bijzonder belangrijk is.

Tot op heden werd vaak verwezen naar de fameuze methode-Renard die in Wallonië sporadisch wordt toegepast maar in Vlaanderen vrij onbekend is en er weinig wordt toegepast.

Er was ook heel wat kritiek op de methode-Renard. Ze houdt geen rekening met het deel van het inkomen dat elke ouder sowieso voor zichzelf nodig heeft om een kwaliteitsvol leven te kunnen leiden. Ze berekent niet de meerkost ten gevolge van de opvoeding in twee gezinnen, wat in het raam van co-ouderschap nochtans steeds meer gebeurt. Ze houdt evenmin rekening met de fiscale aftrek van onderhoudsgeld en verdeelt alle kosten, zonder rekening te houden met onderlinge afspraken tussen de ouders.

Er was dus heel wat kritiek. Ondertussen werden ook heel wat nieuwe zaken naar voren gebracht. Ik denk onder andere aan Jacques en Mike Detremmerie die in 2005 nog een verdienstelijke poging deden om een nieuwe berekeningsformule naar voren te schuiven. Ik denk ook aan de Gezinsbond die eind 2005 ook met een onderhoudsgeldcalculator uitpakte en daarmee aan de tekortkomingen van de methode-Renard probeerde te remediëren.

Het is dus dringend nodig dat er op wettelijk gebied een eenduidige regeling komt die door iedereen wordt gedragen en rekening houdt met nieuwe realiteiten in de maatschappij van vandaag.

Hoe ver staat het met de evaluatie van het wetenschappelijk onderzoek, waartoe mevrouw de minister opdracht gaf en dat normaal eind 2006 een eindrapport opleverde?

01.03 Minister **Laurette Onkelinx**: Mevrouw de voorzitter, zoals ik voorheen reeds meedeelde, heb ik een studie besteld bij vorsers van de universiteit van Luik, meer bepaald bij het Centre de Recherche en Economie publique et de la Population, bij professor Pestieau, en bij het Panel Démographie Familiale de l'Institut des Sciences Humaines et Sociales, van professor Casman. De experts hebben mij in de loop van de maand februari een rapport overhandigd. Dit rapport wordt momenteel nog door mijn diensten bestudeerd.

Ik kan u nu reeds meedelen dat het grosso modo de methode-Renard bekrachtigt, een methode die reeds goed is gekend en wordt toegepast door bepaalde jurisdicties, waarmee men op een objectieve manier de kosten voor een kind kan bepalen en zodoende de tussenkomst kan berekenen voor elke ouder in geval van scheiding.

Gelet op de intense activiteit van de regering op het einde van de regeerperiode, kan ik ter zake geen beslissingen nemen over de eventuele goedkeuring van het wetsontwerp. Ik ben er zeker van dat dit werk zal gebeuren tijdens de volgende regeerperiode.

01.04 **Sabien Lahaye-Battheu** (VLD): Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord.

U zegt dat het rapport in grote lijnen de methode-Renard bekrachtigt. Ik heb daarbij mijn bedenkingen.

Zoals mijn collega al heeft gezegd wordt de methode-Renard vooral in Wallonië door bepaalde rechters toegepast, maar niet in Vlaanderen. Ik vraag mij dus af of men in de studie wel rekening heeft gehouden met de praktijk toegepast door de Vlaamse rechters.

Zal het rapport ter kennis worden gebracht van de parlementsleden? Het zou interessant zijn dit te kunnen bestuderen om, zoals u zelf hebt aangegeven, in de aanloop van de volgende regeerperiode prioritair werk te maken van het probleem van de al te verschillende onderhoudsgelden voor kinderen van wie de ouders niet meer samenleven.

Ik dring erop aan dat het rapport kenbaar zou worden gemaakt.

01.05 **Magda De Meyer** (sp.a-spirit): Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, ik vraag ook naar het rapport.

Zoals ik daarnet heb gezegd, is de belangrijkste kritiek op de methode-Renard het feit dat er geen rekening wordt gehouden met de meerkosten van een opvoeding in twee gezinnen.

Heel concreet moet voor beide ouders in geval van co-ouderschap de woning nu eenmaal groot genoeg zijn

om de kinderen te kunnen huisvesten, moet de auto groot genoeg zijn, moeten de koelkast en de diepvriezer groot genoeg zijn, moeten er genoeg bedden zijn.

Dat zijn meerkosten die trouwens heel rigoureus werden becijferd door onder andere de Gezinsbond die ze heel concreet schat op 30%. Dat is toch niet te onderschatten en lijkt mij belangrijk.

Het is goed dat die studie er is. Het zou ook goed zijn dat die studie, die een evaluatie maakt van de methode-Renard, zou worden gelegd naast het interessante werk dat in Vlaanderen onder andere door de Gezinsbond werd geleverd. Ik denk dat wij op basis van die beide elementen tot een goed werkstuk kunnen komen voor de volgende legislatuur.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

02 Vraag van mevrouw Magda De Meyer aan de vice-eerste minister en minister van Justitie over "het versturen van aanmaningen door deurwaarders in het kader van de minnelijke invordering" (nr. 15001)

02 Question de Mme Magda De Meyer à la vice-première ministre et ministre de la Justice sur "l'envoi de mises en demeure par des huissiers dans le cadre du recouvrement amiable" (n° 15001)

02.01 Magda De Meyer (sp.a-spirit): Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, zoals bekend zitten heel wat Belgen in de schulden. Namens de schuldeisers proberen incassobureaus en gerechtsdeurwaarders aan de verschuldigde bedragen te geraken.

Terwijl de activiteiten van de incassobureaus op het vlak van de minnelijke schuldinvordering wettelijk geregeld en omkaderd zijn, is dat bij de deurwaarders niet het geval. Nochtans palmen steeds meer deurwaarderskantoren de markt voor de minnelijke invordering in. De consument is daarvan de dupe. Incassobureaus mogen de schuldenaars immers niets extra aanrekenen en mogen ook geen enkele verwijzing naar het gerecht in hun brieven gebruiken. Zij worden hierop trouwens gecontroleerd door de economische inspectie. Gerechtsdeurwaarders rekenen daarentegen veel extra bedragen aan de schuldenaar aan, zonder dat deze daartegen verweer heeft.

Klachten bij de nationale kamer blijven zonder gevolg. Bovendien maken deurwaarders ook gebruik van hun gerechtelijke status bij de minnelijke schuldinvordering. Zo wordt een omslag met op de buitenkant duidelijk "pro justitia" afgedrukt door de gerechtsdeurwaarders naar de schuldenaars verzonden, ook als het om een minnelijke schuldinvordering gaat.

Mevrouw de minister, bent u op de hoogte van deze praktijken? Is dit laatste geen inbreuk op de privacy van de schuldenaar? Hoe meent u hiertegen op te treden en een einde te maken aan de oneerlijke concurrentie die vandaag heerst tussen incassobureaus en gerechtsdeurwaarders, op het vlak van de minnelijke inning, ten koste van de consument.

02.02 Minister Laurette Onkelinx: Mevrouw de voorzitter, naar mijn mening is er inderdaad sprake van discriminatie tussen de gerechtsdeurwaarders en de incassobureaus, en dat in het nadeel van de consument. De wet van december 2002 over de minnelijke invordering van de schulden van de consument was ter zake een belangrijke stap vooruit voor de bescherming van de consument. Er bestaat evenwel nog steeds juridische onzekerheid, waarop bepaalde gerechtsdeurwaarders zich baseren om de kosten voor hun tussenkomst rechtstreeks van de schuldenaars te eisen, wat voor de incassobureaus formeel verboden is door de wet.

Hoewel de gerechtsdeurwaarders natuurlijke actoren bij de minnelijke invordering zijn, is die handelswijze naar mijn mening absoluut niet gerechtvaardigd. De consument mag niet verschillend behandeld worden naargelang de schuld van hem wordt geëist door een gerechtsdeurwaarder of door een incassobureau. Het recht op het respect van de bescherming van het privéleven van de schuldenaar was trouwens ook een van de essentiële doelstellingen van de wet van december 2002. Dat recht moet op een zelfde manier worden gerespecteerd bij een minnelijke invordering, ongeacht door wie dat wordt uitgevoerd. Ik ben van mening dat die vragen moeten worden uitgeklaard tijdens de volgende regeerperiode, waarbij men de doelstellingen inzake de bescherming van de consument van de wet van december 2002 voor ogen moet houden.

02.03 Magda De Meyer (sp.a-spirit): Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, ik dank u voor het formele antwoord en het formele standpunt dat heel duidelijk is en dat mijn stelling onderschrijft. Het is

inderdaad zo dat de wet op de incassobureaus die teruggaat op een wetsvoorstel van mezelf, ervoor heeft gezorgd dat alle cowboys uit het werkveld werden verwijderd.

Ik hoop van harte dat mijn nieuw wetsvoorstel dat de bedoeling heeft om ook deurwaarders aan dezelfde regels te onderwerpen op het vlak van minnelijke invordering, de volgende legislatuur de nodige steun zal krijgen om aan de huidige discriminatie op het veld een einde te maken.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

03 Vraag van de heer Servais Verherstraeten aan de vice-eerste minister en minister van Justitie over "de werkstraffen" (nr. 15035)

03 Question de M. Servais Verherstraeten à la vice-première ministre et ministre de la Justice sur "les peines de travail" (n° 15035)

03.01 Servais Verherstraeten (CD&V): Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, het aantal werkstraffen heeft de jongste jaren een hoge vlucht genomen. Uit cijfers in antwoord op een vroegere mondelinge vraag kan ik afleiden dat het in 2003 ging om een paar honderd werkstraffen tot later vierduizend en zeventuizend en, ten slotte, meer dan tienduizend werkstraffen op jaarbasis.

Vorige week vernamen wij via de pers dat een uitbreiding van werkstraffen mogelijk zal zijn bij politiediensten en bij de civiele bescherming.

Vandaar mijn vragen naar de stand van zaken aangaande het aanbod en de vraag naar werkstraffen.

Over hoeveel plaatsen bij politie en civiele bescherming zal het gaan? Wat is de timing voor de invulling ervan?

Hoeveel werkstraffen werden er in 2006 opgelegd?

Hoeveel beschikbare plaatsen zijn er op dit ogenblik?

Hoe zit het met de wachtlijsten? Hoelang moet men wachten alvorens een werkstraf wordt uitgevoerd, nadat een vonnis of arrest in kracht van gewijsde is gegaan?

Hoe staat het met de achterstand in de uitvoering van de werkstraffen, waarover ongeveer een jaar geleden sprake was?

03.02 Minister Laurette Onkelinx: Mevrouw de voorzitter, mijnheer Verherstraeten, ik deel u de volgende inlichtingen mee aangaande het door u opgeworpen probleem.

Zoals u weet heb ik vorige week een akkoordprotocol gesloten met de minister van Binnenlandse Zaken zodat de werkstraffen ook binnen de verschillende departementen van de FOD Binnenlandse Zaken uitgevoerd kunnen worden. Voorlopig zullen er 27 plaatsen beschikbaar zijn bij de Civiele Bescherming, bij de Sociale Dienst, bij de dienst Vreemdelingenzaken, bij de Coördinatie- en Steundienst of bij de het directoraat-generaal Veiligheid en Preventie, bijvoorbeeld voor het Kustactieplan te Oostende.

Het akkoord over de plaats waar wordt gepresteerd zal het voorwerp van een evaluatie uitmaken, zoals dat ook gebeurde bij Defensie, waar 57 werkstraffen werden uitgevoerd in 2005 en 137 in 2006. Het akkoord treedt onmiddellijk in werking. Wij beschikken nog niet over precieze cijfers inzake het aantal werkstraffen dat in heel het land in 2006 werd uitgesproken, maar het totaal zou tussen 10.000 en 11.000 liggen.

De justitiehuzen stellen twee keer per jaar een rapport op voor alle betrokken gerechtelijke actoren om hen te informeren over de mogelijkheden om de werkstraffen uit te voeren in hun arrondissement en over de verschillende plaatsen waar de prestaties kunnen worden verricht. Er bestaan op dit moment geen gecentraliseerde statistieken met die gegevens.

De wachtlijsten variëren permanent naargelang van het arrondissement en ook binnen elk arrondissement en naargelang van de plaats waar de prestaties verricht worden. Maar ik meen dat men, eerder over welke wachtlijst het gaat, veeleer de nadruk moet leggen op het feit dat er voldoende mogelijkheden zijn op het

terrein zodat de werkstraffen binnen de door de wet bepaalde termijnen kunnen worden uitgevoerd.

03.03 Servais Verherstraeten (CD&V): Mevrouw de voorzitter, er is een tijd geweest dat de commissie ook evaluatierapporten met betrekking tot de werkstraffen kon krijgen. Mevrouw de minister, u verwijst hier ook naar rapporten. Behoudens een misser van mijn zijde, meen ik dat wij de laatste tijd geen enkel evaluatierapport meer hebben gekregen. Ik zou erop willen aandringen dat wij nog voor het einde van deze legislatuur, deze week dus, het laatste evaluatierapport ter beschikking zouden krijgen.

Mevrouw de minister, de cijfers zijn immers veelbetekenend. U hebt in januari 2005 op Defensie een protocolakkoord afgesloten. Wij zijn twee jaar verder. Dat heeft 194 plaatsen opgeleverd. Nu gaat u bij de politie en bij de civiele bescherming – ik juich dat toe – 27 plaatsen creëren, onder meer – toevallig wellicht – in Oostende. Dat staat tegenover het ritme op dit ogenblik, dat in 2005 en 2006 rond de 10.000 à 11.000 lag

03.04 Laurette Onkelinx, ministre: Monsieur, pour que chacun comprenne bien, permettez-moi de vous interrompre quelques instants.

Il ne s'agira pas de 27 places par an; il s'agira de 27 places avec un "turnover" dans ces places. En effet, si ma mémoire est bonne, la moyenne des peines de travail correspond à 80 heures. Le calcul doit donc être effectué en fonction des heures prestées par place et par individu.

03.05 Servais Verherstraeten (CD&V): Mevrouw de minister, dat zal terecht zijn. Ik spreek echter over 194 plaatsen bij Defensie, 80 uur gemiddeld. 80 uur gemiddeld, dat zijn twee volle weken. Laten wij zeggen dat er 40 nuttige weken in een jaar zijn.

Als men uitgaat van 40 nuttige weken in een jaar, dan is er per plaats 20 keer een werkstraf. Bij een ritme van 10.000 komt men massaal te kort.

De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Hasselt, inmiddels met emeritaat gegaan, heeft destijds, anderhalf jaar geleden, aan de alarmbel gehangen. Hij zei dat er niet genoeg plaats was en dat de werkstraffen dreigden te verjaren. De uitvoering van de straf, waarop ook een verjaringstermijn staat, dreigt te verjaren. Als wij nu met deze cijfers komen en er geen antwoord wordt gegeven op de vraag hoe het met de wachtlijsten staat en men zegt dat het varieert van plaats tot plaats, dan vrees ik dat er een totaal scheve verhouding is tussen het aanbod aan werkstraffen, namelijk de definitieve veroordelingen, en het aantal plaatsen dat daarvoor in aanmerking komt en het aantal justitieassistenten dat beschikbaar is om alles goed op te volgen.

Herinner u, collega's, dat er ook met betrekking tot de werkstraffen heel wat mislukkingen zijn. Er zijn kandidaten die niet opdagen. Sommige kandidaten hebben een drugprobleem, enzovoort. Dat vraagt een gepaste aandacht. Ik vrees dat de autonome werkstraf, die zeer goed bedoeld was en op zijn plaats was, op het terrein van de uitvoering duidelijk in gebreke blijft.

Wat het rapport betreft, mevrouw de voorzitter, zou dat kunnen...

De **voorzitter**: Er wordt navraag gedaan.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

04 Vraag van de heer Servais Verherstraeten aan de vice-eerste minister en minister van Justitie over "de open brief van de voorzitters van de arbeidsrechtbanken" (nr. 15036)

04 Question de M. Servais Verherstraeten à la vice-première ministre et ministre de la Justice sur "la lettre ouverte des présidents des tribunaux du travail" (n° 15036)

04.01 Servais Verherstraeten (CD&V): Mevrouw de minister, op 13 maart jongstleden heeft collega Van Parys u reeds een vraag gesteld over de afwezigheid van een passend informaticasysteem in het raam van de collectieve schuldenregeling, wegens de verbreking van het Phenix-contract met Unisys. Ondertussen hebt u na die vraagstelling, een open brief gekregen van alle voorzitters van de arbeidsrechtbanken waarin zij eigenlijk met aandrang vroegen om de overheveling van de bevoegdheden inzake de collectieve schuldenregeling naar de arbeidsrechtbanken, die normaal voorzien is op 1 september, ofwel uit te stellen, ofwel voor een werkbaar informaticasysteem te zorgen vóór die datum.

U hebt, in antwoord op een vroegere vraag, reeds aan mij gezegd dat u 1 september als richtdatum wil aanhouden.

In het licht van die brief, mevrouw de minister, wat zijn uw reacties op de verzuchtingen van de voorzitters? Kunt u een garantie geven dat het informaticasysteem effectief op poten zal staan voor 1 september of bent u, indien dat niet realiseerbaar is, toch nog bereid de inwerkingtreding uit te stellen?

04.02 Minister **Laurette Onkelinx**: Mevrouw de voorzitter, zoals ik vorige week in de commissie reeds aan mevrouw Lahaye-Battheu kon medelen, heb ik geantwoord op de open brief die mij op 30 maart 2007 door de voorzitter van de conferentie van voorzitters van de arbeidsrechtbanken werd toegezonden.

Zoals ik er steeds op heb gewezen, wens ik dat de overdracht van de bevoegdheden inzake collectieve schuldenregeling onder de best mogelijke voorwaarden kan gebeuren, en dat op 1 september 2007, zoals aanvankelijk werd vooropgesteld.

Inzake de informaticoepassing werkt mijn administratie thans prioritair aan de installatie binnen de arbeidsjurisdicties van de toepassing die momenteel door de rechtbanken van eerste aanleg wordt gebruikt. De installatie zal in mei 2007 van start gaan en uiterlijk in december 2007 worden afgerond.

Sommige jurisdicties zullen dus reeds op 1 september 2007 geïnformatiseerd zijn. Andere zullen dat hoogstens geleidelijk zijn in de loop van de drie of vier daaropvolgende maanden. Het gaat dus niet over een definitief ontbreken van informatisering, maar over een verschuiving met enkele maanden voor bepaalde jurisdicties.

In dat opzicht moet worden gepreciseerd dat tijdens het eerste jaar alleen de nieuwe zaken tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten zullen behoren. Zij zullen dus niet onmiddellijk alle geschillen moeten overnemen die thans door de rechtbanken van eerste aanleg worden beheerd.

Ondanks deze geleidelijke inwerkingstelling zal de kaderuitbreiding die thans bezig is en op basis van een gemeenschappelijk voorstel van de vereniging van de hoofdgriffies van de arbeidsgerechten wordt gerealiseerd, wel degelijk op 1 september 2007 volledig effectief zijn.

Tot slot heb ik mijn administratie opgedragen om een onderzoek naar de behoeften in ruimten en gebouwen voor de arbeidsjurisdicties en niet-jurisdicties per jurisdictie uit te voeren.

Rekening houdende met deze voorafgaande elementen en met het bekende professionalisme en de competentie van de arbeidsjurisdicties, is een verschuiving met drie of zelfs met maximum vier maanden bij de informatisering van bepaalde jurisdicties niet van aard om het uitstel van de inwerkingtreding van de wet voor alle jurisdicties te rechtvaardigen.

Ik heb de datum 1 september 2007 dus behouden voor de effectieve overdracht van de bevoegdheid, uitsluitend voor de nieuwe zaken. Voorts heb ik altijd gepreciseerd dat ik bereid ben de specifieke behoeften van een jurisdictie die bijzondere kenmerken zou hebben, te onderzoeken.

04.03 **Servais Verherstraeten** (CD&V): Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik houd eigenlijk mijn hart vast voor 1 september. U hebt eigenlijk reeds geschiedenis geschreven aan het begin van de eenentwintigste eeuw door ervoor de zorgen dat de griffies van de strafuitvoeringsrechtbanken weer met de pen oproepingsbrieven aan het schrijven zijn. Ik vrees dat, wanneer u 1 september aanhoudt, een en ander niet gerealiseerd zal kunnen worden en dat straks op de arbeidsrechtbanken hetzelfde zal gebeuren. Met andere woorden, in de justitie zijn we op het vlak van administratief beheer van de twintigste naar de negentiende eeuw gegaan in plaats van naar de eenentwintigste, met alle nadelige gevolgen van dien wat de dossiers betreft die toch personen die het zeer moeilijk hebben in de samenleving, aanbelangen.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

De **voorzitter**: Aan de orde is de vraag nr. 15059 van de heer Tony Van Parys over het rapport Europol over de drugtrafik in België.

04.04 Tony Van Parys (CD&V): Mevrouw de voorzitter, ik stel voor deze vraag uit te stellen tot volgende week omdat het uur reeds ver gevorderd is.

04.05 Laurette Onkelinx, ministre: Et la lutte contre le trafic de drogue?

04.06 Tony Van Parys (CD&V): Volgende week, mevrouw de minister. Het is geen afstel, enkel een uitstel.

04.07 Laurette Onkelinx, ministre: Je me contente de constater.

05 Samengevoegde vragen van

- de heer Bart Laeremans aan de vice-eerste minister en minister van Justitie over "de spectaculaire ontsnapping uit de gevangenis van Lantin" (nr. 15073)

- de heer Tony Van Parys aan de vice-eerste minister en minister van Justitie over "de spectaculaire ontsnapping uit de gevangenis van Lantin" (nr. 15080)

- de heer Melchior Wathelet aan de vice-eerste minister en minister van Justitie over "de ontsnapping uit de gevangenis van Lantin" (nr. 15095)

05 Questions jointes de

- M. Bart Laeremans à la vice-première ministre et ministre de la Justice sur "l'évasion spectaculaire de la prison de Lantin" (n° 15073)

- M. Tony Van Parys à la vice-première ministre et ministre de la Justice sur "l'évasion spectaculaire de la prison de Lantin" (n° 15080)

- M. Melchior Wathelet à la vice-première ministre et ministre de la Justice sur "l'évasion de la prison de Lantin" (n° 15095)

05.01 Bart Laeremans (Vlaams Belang): Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, met de ontsnapping van afgelopen zondag, de toch wel zeer opmerkelijke ontsnapping met een helikopter uit de gevangenis van Lantin, beleeft Justitie en het gevangeniswezen opnieuw een bijzonder zware afgang, een zoveelste blamage. Tegelijk is die ontsnapping spectaculair en kinderlijk eenvoudig geweest. Met een helikopter zomaar landen op een binnenkoer. Als de binnenkoeren zodanig groot zijn en er zijn geen veiligheidsvoorzieningen getroffen dan weet men dat men daar vroeg of laat gebruik van maakt. Dit scenario had men kunnen voorspellen. Zeker na de feiten van afgelopen zondag is de kans groot dat er in de toekomst gelijkaardige ontsnappingen zullen zijn. Deze moeten dus kost wat het kost worden voorkomen.

Ik had een aantal vragen bezorgd maar er zijn ondertussen weer nieuwe feiten bekend. De gedetineerde, Erik Ferdinand, blijkt de leider te zijn van een gerenommeerde maffiabende en is bovendien vluchtgevaarlijk. Hij heeft in het verleden al pogingen ondernomen, ook geslaagde pogingen, om te vluchten. Spanje had trouwens zijn uitlevering gevraagd. Justitie liep ten eerste het risico dat die man zou ontsnappen. Toch heeft men niet alles gedaan om die risico's te beperken. Hij had in een verluchtingskooi kunnen worden gelucht, maar dat is niet gebeurd. Het is onbegrijpelijk dat van die mogelijkheid geen gebruik werd gemaakt. Alles wat hier is gebeurd, doet mij in elk geval denken aan de zaak-Erdal waar ook een ander land wachtte op een uitlevering. Ook daar werden nauwelijks maatregelen getroffen om een ontsnapping te voorkomen. Het is hier helemaal gelijklappend.

Uw reactie achteraf, mevrouw de minister, was ook nogal vreemd. U zei in uw enige reactie dat het een geluk was dat niemand gewond was geraakt en dat er geen cipiers waren die enig nadeel hadden opgelopen. Dat kon ook moeilijk anders want er waren niet eens cipiers in de buurt heb ik begrepen. Er zat een cipier achter glas te kijken maar die heeft blijkbaar helemaal niets ondernomen. Men heeft alles zomaar laten gebeuren. Ik vind dat toch wel heel eigenaardig. Blijkbaar is er geen draaiboek om dit te voorkomen of om gepast te reageren als zoiets gebeurt.

De directeur van Lantin heeft ondertussen gewaarschuwd en gezegd dat er onmiddellijk maatregelen moeten worden genomen of er zullen volgens hem gelijkaardige ontsnappingen gebeuren. Men heeft nu gezien dat het technisch mogelijk is. Morgen kan opnieuw een helikopter worden geëvacueerd en kunnen opnieuw dergelijke ontsnappingen gebeuren. Die gevangenisdirecteur waarschuwt terecht voor nieuwe ontsnappingen en hij vraagt dan ook dat er onmiddellijk maatregelen zouden worden genomen.

Ik kom tot mijn vragen, mevrouw de minister.

Kunt u een overzicht geven van de gebeurtenissen van afgelopen zondag? Waarom werd er geen gebruik gemaakt van de verluchtingskooi? Waarom zegt u dat dit niet werd beslist door de onderzoeksrechter?

Zoiets kan volgens mij toch ook door een gevangenisdirecteur worden beslist of door uw eigen administratie. Wordt er dan geen lijst bijgehouden met een categorie van vluchtgevaarlijke gedetineerden die men anders behandelt dan andere gevangenen. Dit lijkt mij toch de evidentie zelf.

Ten tweede, alles wijst erop dat de ontsnapping van binnen uit werd voorbereid. De betrokkene was ook heel anders gekleed. Blijkbaar heeft men dat allemaal niet zien gebeuren. Klopt het dat hij telefoongesprekken heeft kunnen voeren zonder dat die op een of andere manier werden afgeluisterd? Een dergelijke vluchtgevaarlijke figuur kan toch maar moeilijk dit allemaal voorbereiden vanuit de gevangenis. Het is toch onaanvaardbaar dat zoiets gebeurt. Welke maatregelen gaat u nemen om dit soort toestanden te voorkomen en ervoor te zorgen dat in zo'n situaties telefoongesprekken wel kunnen worden afgeluisterd?

Wat zijn de resultaten van de zoektocht nadien? Welke inspanningen werden er geleverd om de gedetineerde terug te vinden?

Ten derde, werd in de gevangenis op enige wijze verhinderd dat de helikopter opnieuw zou opstijgen? Namen de bewakers enig initiatief? Zo nee, waarom niet? Zijn dit situaties die in de opleiding voorzien zijn of die in een of ander draaiboek van de gevangenis zijn opgenomen? Hoe komt het dat men gewoon stond te kijken en dat die helikopter zomaar kon opstijgen zonder dat er iets tegen werd gedaan?

Ten vierde, zijn er precedents van zulke ontsnappingen elders in het land of in het buitenland?

Welke conclusies werden daaruit getrokken? Kan hetzelfde zich in iedere gevangenis voordoen of bestaan er technische mogelijkheden in verband met die fameuze werpnetten of kabels om zulke helikopterbezoeken tegen te gaan? Wat hebt u al gedaan om ervoor te zorgen dat er kabels getrokken worden zodanig dat helikopters niet kunnen landen? Bent u van plan om snel maatregelen te nemen zodat morgen, overmorgen of volgende week niet identiek hetzelfde gebeurt? Dan zal het u immers ten zeerste worden aangewreven.

05.02 Tony Van Parys (CD&V): Mevrouw de vicepremier, wij dachten eigenlijk dat wij alles hadden meegemaakt inzake ontsnappingen. Na de ontsnapping van Ben Allal, na Kaplan en zeker na Dendermonde dachten wij dat wij alles wel hadden gehad. Dat was helaas niet het geval want vorige zondag was er de spectaculaire ontsnapping uit de gevangenis van Lantin.

05.03 Laurette Onkelinx, ministre: Je suis persuadée que si vous aviez été à ma place, l'hélicoptère ne serait jamais venu!

05.04 Tony Van Parys (CD&V): Mevrouw de voorzitter, ik wil reageren op wat de minister zegt als u mij dat toestaat. Het is een kwalijke gewoonte van de minister van Justitie om telkens als er wordt geïnterpelleerd en het een beetje lastig wordt, te onderbreken en alle soorten incidenten uit te lokken. Ofwel gaan wij op de incidenten in, ofwel gaan wij het probleem ernstig bespreken. Ik verkies het om dit op die manier te doen.

Mevrouw de minister, wij dachten dus dat wij alles hadden meegemaakt. De spectaculaire ontsnapping uit Lantin is opvallend, ten eerste omwille van het spectaculaire karakter van deze ontsnapping, maar meer nog wegens het risico dat deze ontsnapping met zich meebracht.

Er was ten eerste risico voor het gevangenispersoneel en de directie en ten tweede voor de andere gedetineerden. Het is dus een opvallend gegeven en er rijzen alleszins vragen bij deze ontsnapping.

Ten eerste, werd het veiligheidsrisico in dit dossier voldoende ingeschat? Het ging om iemand die reeds was ontsnapt. Men wist dus welke risico's men met die man liep. Was het dan evident dat die man werd gelucht op de gewone wandelplaats; terwijl er beveiligde wandelplaatsen zijn waar dit in alle veiligheid zou kunnen en waar men dit precies organiseert om de meest risicovolle gevangenen te beschermen tegen zichzelf en tegen de buitenwereld?

Ten tweede, het blijkt dat deze ontsnapping goed was georganiseerd. Er zijn verschillende voorbereidingen geweest en er zijn telefoongesprekken geweest. Er waren signalen van binnen uit. Dit kon allemaal ongestoord gebeuren, er is geen enkel spoor van enige reactie, van contacten die de man zou hebben gehad en van telefoongesprekken. Blijkbaar kon dat allemaal en was die man perfect verwittigd van dag en uur van het incident. Naar verluidt had hij een valse identiteit. Indien dat zo is, dan zou dit toch heel opvallend zijn, in die mate dat de identiteit normalerwijze wordt vastgesteld via de vingerafdrukken. Er is een digitaal systeem waarin de vingerafdrukken zijn gecodeerd en waardoor men de identiteit onmiddellijk kan

controleren.

Wat hoe dan ook opvalt, globaal, in deze problematiek is dat men steeds reageert op incidenten inzake het beleid voor de gevangenisinfrastructuur, in plaats van te anticiperen. Wij hadden veertien dagen geleden een gesprek met de Nederlandse minister van Justitie. Daar heeft men per kwartaal een evaluatie van de situatie in de gevangenissen, om te zien welke noden en welke behoeften er zijn, om op die manier in te spelen op problemen die zouden kunnen rijzen. Het resultaat is dat men in Nederland een overcapaciteit heeft in plaats van een ondercapaciteit.

Het is in deze legislatuur zo gebeurd. Na de ontsnapping in Dendermonde werden de deuren en de sloten hersteld. Men vond explosieven in Andenne. En wat deed men? Men ging vangnetten plaatsen die het binnenwerpen van voorwerpen in de gevangenis verhinderen. Die vangnetten waren misschien ook nuttig geweest in Lantin om te voorkomen dat daar een helikopter zou kunnen landen.

Nu zal men natuurlijk voorstellen dat er kabels worden geplaatst zodat er geen helikopter kan landen. Ik meen dat dit absoluut noodzakelijk is, of was. De vraag is waarom dit niet eerder gebeurde. Er waren voorbeelden in Frankrijk. Men wist dat dit risico bestond. Werd vanuit Lantin of door de directie van andere gevangenissen trouwens ooit gevraagd dergelijke maatregelen te nemen omdat dat risico reëel was?

Hoe dan ook, mevrouw de minister, er is – en daarmee sluit ik af – behoefte aan een globaal noodplan voor het gevangeniswezen om op die manier de risico's te beperken zodat wij de veiligheid van het personeel, van de gedetineerden en ook van de samenleving kunnen waarborgen. Onze penitentiaire infrastructuur moet aangepast zijn aan de gevangenispopulatie van vandaag. Tegenwoordig zitten in onze gevangenissen alleen nog de zware criminelen. Alle andere gestraften zitten daar niet meer. Daarvoor geldt voorwaardelijke invrijheidstelling, elektronisch toezicht, en dergelijke maatregelen. Het zijn alleen nog de risicovolle mensen die daar zitten en onze infrastructuur is daaraan niet aangepast.

Wij zullen daarom een noodplan inzake de gevangenissen voorstellen om effectief komaf te maken met al die incidenten die de mensen mateloos storen.

Mevrouw de minister, welke lessen trekt u uit dit nieuwe incident in een van onze gevangenissen?

05.05 Melchior Wathelet (cdH): Madame la présidente, madame la ministre, vous avez pris connaissance de l'évasion spectaculaire de ce dimanche 15 avril de la prison de Lantin. Ce qui frappe, ce sont les circonstances et la facilité de cette évasion ainsi que sa dangerosité. Dans une de vos premières réactions que nous avons pu entendre, vous vous réjouissiez qu'il n'y ait pas eu de blessé. Nous pouvons en effet tous nous en réjouir aujourd'hui car cela aurait pu être beaucoup plus grave. Imaginons que cet atterrissage se soit mal passé avec des dégâts plus importants encore.

Il est choquant qu'un hélicoptère puisse atteindre une prison – on aurait dû le voir de loin car les alentours de la prison de Lantin sont dégagés –, se poser dans l'enceinte de celle-ci, embarquer une personne et se poser 400 ou 500 mètres à côté, dans une prairie visible de la prison. C'est assez rocambolesque! On aurait voulu en faire un film, personne n'y aurait cru! Tout le monde aurait dit que c'était digne du meilleur scénario hollywoodien! Mais cela s'est passé ce dimanche dans une prison belge!

Ce qui est également choquant, c'est non seulement la facilité mais aussi la préparation de cette action. Des contacts téléphoniques ont dû être pris. Il fallait savoir où la personne allait sortir du préau, comment elle serait habillée afin de pouvoir l'identifier. Il fallait savoir exactement où elle se trouvait au moment de l'arrivée de l'hélicoptère. En termes de délais, d'infrastructures, de placement au sein de la prison, cela devait manifestement être préparé. Comment est-il possible que l'on puisse, d'une manière aussi précise et minutée, préparer une évasion aussi spectaculaire?

La crainte des établissements pénitentiaires, et notamment celle du directeur de l'établissement pénitentiaire de Lantin, est que cela donne des idées aux autres. On a déjà vu un exemple similaire en France il y a quelque temps mais, ici, la crainte du directeur de Lantin est de voir arriver une escadrille d'hélicoptères!

Une solution doit pouvoir être trouvée. Ce n'est pas simplement en plaçant des câbles ou des filets – qui seraient, à mon avis, bien nécessaires – qu'on aura trouvé le meilleur moyen pour que cela ne se reproduise plus. Et il n'y a pas que Lantin; je suppose que cela peut se produire à d'autres endroits. Il est dommage que l'on n'ait pu anticiper ce type d'évasion grâce aux exemples de l'étranger. Cela démontre le besoin d'investir

dans la sécurisation de nos prisons.

D'autres directeurs ont relayé les déclarations du directeur de Lantin à propos des périmètres de sécurité, des mécanismes qui servent à brouiller les ondes gsm, des caméras de surveillance dans l'enceinte des prisons. Bref, tous ces mécanismes qui sont nécessaires pour éviter ce type d'évasion.

Il y a un volet spectaculaire avec l'hélicoptère mais il y a aussi tout ce qui est en amont, les contacts qui ont pu être pris; la préparation de ces évasions doit pouvoir être arrêtée ou, en tout cas, détectée.

Madame la ministre, quels investissements comptez-vous entreprendre? Il est dommage que nous n'ayons pas anticipé ce type de problème qui s'était déjà posé à l'étranger. Quels investissements prospectifs convient-il de prendre pour sécuriser les prisons?

Quand on parle de sécurité, je ne peux m'empêcher de me rappeler une autre question parlementaire posée voici quelques mois sur les serrures de la prison de Termonde. Quand on sait qu'un directeur de prison indique que les serrures sont défaillantes et qu'il faut deux ans et demi après une demande à la Régie des Bâtiments et une évasion de 28 personnes pour enfin sécuriser les portes avec de nouvelles serrures, je me demande combien de temps il faudra attendre pour disposer des fils et câbles et de l'ensemble des autres investissements nécessaires aux prisons?

Madame la ministre, quelles leçons tirez-vous de cette évasion spectaculaire?

Quels sont les investissements nécessaires que vous comptez entreprendre et ce, en suivant un calendrier strict pour éviter des événements tels que ceux vécus à Termonde?

05.06 Minister **Laurette Onkelinx**: Mevrouw de voorzitter, ik werd zondagnamiddag verwittigd dat er een ontsnapping was gebeurd met behulp van een helikopter.

Aan het einde van de namiddag kreeg ik een eerste rapport van mijn penitentiaire administratie. Dat rapport vermeldde de omstandigheden onder dewelke de ontsnapping gebeurde. Een helikopter landde op de koer van het arresthuis van de gevangenis van Lantin. De ontsnapte gevangene had zijn gevangenskledij uitgetrokken, waaronder hij een short en een geel T-shirt droeg om goed zichtbaar te zijn.

De inzittenden van de helikopter gooiden een rookbom. De gedetineerde stapte in en de helikopter steeg onmiddellijk terug op. De cameradienst en de penitentiaire beambten die belast zijn met de bewaking van de wandeling – deze beambten staan op een toren en bevinden zich niet samen met de gevangenen op de koer – hebben alarm geslagen.

De algemene onderrichtingen inzake ontsnappingen werden toegepast. Er werd contact genomen met de ordediensten, maar de gedetineerde en zijn handlangers waren reeds gevlucht. De helikopter landde op enkele honderden meters van de gevangenis.

De gerechtelijke autoriteiten kwamen dadelijk ter plaatse. Mevrouw de procureur des Konings en de federale politie hebben gisteren reeds de eerste ondervragingen uitgevoerd.

Uit de eerste vaststellingen blijkt dat het personeel dat werd verrast door de snelheid van de modus operandi de instructies heeft gerespecteerd.

Mijnheer Wathelet, wat uw vraag over de opleiding van de penitentiaire beambten betreft, er worden twee cursussen over de problematiek van de ontsnapping als dusdanig gegeven tijdens de basisopleiding van de penitentiaire beambten. Een cursus geeft een inleiding tot het statuut en de discipline van het personeel en een andere cursus gaat over kritieke incidenten.

Ik keer terug naar de gebeurtenissen. Naar verluidt zouden de piloot en de co-piloot uit Sint-Truiden zijn vertrokken met twee klanten die de helikopter voor een toeristische vlucht hadden gehuurd. Onder bedreiging van wapens werden zij verplicht naar de gevangenis van Lantin koers te zetten.

De directie van de gevangenis maakt in haar rapport melding van de opschudding die het manoeuvre veroorzaakte. Het manoeuvre was, gelet op de afmetingen van de koer, delicaat en gevaarlijk.

Ik vond dat het eerste rapport onvoldoende was om een idee te hebben van de persoonlijkheid van de betrokkene en zijn risicogehalte aangezien in het rapport wordt vermeld dat hij onder aanhoudingsbevel was geplaatst wegens valsheid in geschrifte en gebruik van valse stukken en wegens een poging tot oplichting. Tegen hem werd door de Spaanse overheid een aanhoudingsbevel met vraag om uitlevering afgeleverd. Ik noteer ook dat de betrokkene sedert 1 maart 2007, de datum waarop hij werd opgesloten, en eergisteren in de gevangenis geen enkel probleem opleverde.

J'ai demandé un deuxième rapport sur le profil de l'évadé. Les informations complètes m'ont été communiquées hier en fin de journée. On sait donc à présent qu'il s'agit d'un homme de nationalité française qui avait été écroué sous un faux nom. Le 21 mars, le procureur du Roi de Liège a demandé d'ajouter un second nom à la fiche d'écrou de l'intéressé: Erik Ferdinand. Il s'agit de sa véritable identité, ce qui a été confirmé au greffe de la prison de Lantin par la police fédérale le 26 mars.

Après analyse, il apparaît que cet individu n'a jamais fait l'objet d'incarcération en Belgique. Néanmoins, d'après les informations transmises hier par le casier judiciaire français et le parquet général de Liège, l'intéressé a été condamné à un an d'emprisonnement en 2002 par le tribunal correctionnel de Nîmes pour des faits de soustraction d'un criminel à l'arrestation ou aux recherches. Il a également été condamné à un mois avec sursis en 2006 par le tribunal correctionnel de Versailles pour usage illicite de stupéfiants. Par ailleurs, il a été placé deux fois sous mandat d'arrêt en France.

Si cet individu n'a jamais subi de détention en Belgique, la police fédérale indique dans un fax adressé au greffe de la prison en date du 26 mars que l'intéressé doit être considéré comme dangereux dans la mesure où il a réussi à se soustraire aux autorités françaises et espagnoles alors qu'il était menotté dans les deux cas. Le fax dit aussi que l'attention de la direction doit se porter sur la vigilance à lui accorder lors du prochain transfert en chambre du conseil programmée le 29 mars suivant. Ces informations ont été transmises au chef surveillant ainsi qu'aux personnes concernées par le transfert du 29 mars, celui-ci s'étant d'ailleurs bien déroulé, des mesures de sécurité renforcées ayant été prises comme l'a confirmé le procureur du Roi de Liège, Mme Reynders.

En date du 11 avril, la chambre du conseil a autorisé la remise de l'intéressé aux autorités espagnoles pour poursuite de celui-ci devant les autorités judiciaires espagnoles.

Selon l'administration pénitentiaire, c'est donc la première fois qu'une évasion par hélicoptère se produit en Belgique, la France quant à elle ayant connu à plusieurs reprises ces dernières années des évasions de ce genre, la plus récente en 2005.

En conclusion, si le côté spectaculaire et inédit de l'évasion de dimanche a frappé les esprits de façon bien compréhensible, on doit se réjouir comme vous l'avez dit, monsieur Wathelet, qu'elle n'ait donné lieu à aucun blessé ou prise d'otage. En outre, vu l'étroitesse des lieux, le fait que le réservoir de l'hélicoptère était rempli de kérosène, vu le nombre élevé de détenus (95) présents dans le préau à ce moment-là et le caractère périlleux de l'entreprise, un accident de grande ampleur était à craindre. Rien de tel ne s'est produit, fort heureusement.

Tout comme le directeur de la prison, je suis d'avis que si le personnel de surveillance avait été armé, la situation aurait pu être explosive dans tous les sens du terme.

Je voudrais également relever que, pour appréhender un phénomène, il faut le remettre en perspective.

Permettez-moi donc de vous rappeler que le nombre relatif d'évasions, eu égard à l'augmentation de la population carcérale, est en constante diminution depuis dix ans, l'évasion de Dendermonde de l'été passé constituant l'absolue exception.

En effet, dans les établissements fermés, entre 96 et 99, il y a eu 30 évasions par an en moyenne. Entre 99 et 2003, on a compté 20 évasions. Sous cette législature, il y en a eu également 20. Toutefois, si on tient compte du fait que, durant cette période, la population carcérale a largement augmenté, on peut dire que l'on a enregistré une nouvelle diminution.

Je tiens à préciser que les détenus particulièrement dangereux sont placés dans des régimes spéciaux avec des préaux totalement sécurisés (des cages) et que la dimension de nombreux préaux collectifs rend impossible l'atterrissage d'un hélicoptère.

De l'avis de tous, l'atterrissage de l'hélicoptère dans le préau de la maison d'arrêt de Lantin n'a été possible que grâce à l'incroyable adresse du pilote de l'hélicoptère.

Bien que ce type d'évasion soit très difficile, j'ai demandé à mon administration un rapport sur ce qui était fait en France et sur l'opportunité de développer un dispositif particulier en la matière, en Belgique.

Cette analyse doit être envisagée de manière globale en tenant compte des éventuels désagréments que poserait ce type de système – je pense ici au risque de faciliter d'autres modes d'évasion par le détournement des filins. Cet exemple a été donné par le directeur d'un établissement.

Quoiqu'il en soit, si après analyse cette mesure devait être jugée opportune, elle ne devra pas être développée au détriment des mesures de sécurité déjà programmées et jugées prioritaires. Je rejoins donc la position exprimée en ce sens par les délégués syndicaux locaux.

La commission se souviendra que des crédits spécifiques ont été dégagés tant dans le plan pluriannuel que dans les crédits ordinaires de la Régie pour planifier toute une série de travaux de sécurisation de nos établissements pénitentiaires dont la plupart datent encore du 19ème siècle: serrures et portes renforcées, filets anti-largage, caméras de surveillance, sécurisation du périmètre, système de brouillage anti-gsm, etc. Bon nombre de ces chantiers sont finalisés ou en cours de finalisation.

Si la mesure d'installer systématiquement des filins est jugée opportune, elle devra inciter les responsables à dégager des crédits supplémentaires et non pas à grignoter sur les marges actuelles.

Je souhaiterais également lever un malentendu. J'ai entendu hier des propos un peu étonnants. Manifestement, certains d'entre vous confondent la pose de filins recouvrant les préaux, dont il est question ici, avec la pose de filets anti-largage verticaux, dont certaines de nos prisons vont être équipées ou le sont déjà grâce aux crédits exceptionnels dégagés au cours de cette législature. C'est d'ailleurs une des réalisations que nous avons connues. Il y en a par exemple à Namur, Mons et tout est programmé pour Ypres ou Andenne.

Par ailleurs, qu'il me soit également permis de préciser qu'il n'a jamais été demandé par la direction de la prison de Lantin, une pose de tels filets au-dessus de la maison d'arrêt. Il y a eu une incompréhension à un moment donné. La seule demande connue et qui a d'ailleurs été rencontrée positivement concerne la pose de grillages couvrant le préau du bloc U de Lantin.

Outre la question des filets qui devient prioritaire – comme je vous l'ai dit, j'ai demandé une analyse à mon administration –, d'autres réflexions devraient être initiées. Le procureur du Roi de Liège en a d'ailleurs parlé hier. Quid de l'interdiction de survol de nos prisons par des hélicoptères, quid de l'obligation de production de pièces d'identité pour pouvoir participer à des vols en hélicoptère, etc.? N'oubliez pas que cette évasion a été rendue possible car des personnes armées ont pu monter à bord d'un hélicoptère. Il ne s'agissait pas de n'importe quelle arme, étant donné qu'elles possédaient notamment un explosif.

Au-delà de ce qui doit être fait par l'administration pénitentiaire, il faut réfléchir à ce qui doit être fait en amont.

Madame la présidente, vous me permettrez de compléter ma réponse au-delà de l'événement en vous disant qu'effectivement, je n'aime pas la démagogie notamment d'un des interpellants, ancien ministre de la Justice, qui oublie de signaler qu'il y avait davantage d'évasions de son temps et qui, malgré cela, n'avait dégagé aucun moyen spécifique pour la sécurité des prisons, préférant le lustre des palais de Justice.

Je n'aime pas non plus certains propos que j'ai lus qui affirment que rien n'a été réalisé ces dernières années.

Plutôt que de discuter sur ces écrits rédigés pour s'amuser, pourrais-je rappeler la réalité?

Nous avons énormément investi sous cette législature pour la sécurité des prisons, et il était temps! On l'a déjà dit à d'autres reprises, elles étaient, par défaut de responsabilité de mes prédécesseurs, dans un état lamentable!

Par exemple, le budget des prisons a augmenté de 40% pour la sécurité, 20 millions de crédits ordinaires par an, 173 que j'ai pu obtenir dans le cadre du plan pluriannuel. À titre de comparaison, en 2003, un peu plus de 12 millions d'euros pour la sécurité, en 2007, 60 millions d'euros. Je ne vais pas rappeler ce que nous avons fait pour les peines alternatives, pour l'ouverture de nouvelles places. Plus de 1.000 places sont programmées dont 138 pour cette année 2007 et je vais bientôt en inaugurer de nouvelles.

On peut donc critiquer. On peut prétendre qu'il fallait poser des filins de sécurité. Il s'agit d'une question censée qu'il faut se poser notamment à la suite de l'analyse qui a été réalisée à l'étranger. Il faut prendre en compte les avantages et les inconvénients. Néanmoins, il faut rester objectif dans l'analyse de ce qui a été réalisé sous ce gouvernement en matière de prisons et de sécurité dans les prisons!

05.07 Bart Laeremans (Vlaams Belang): Mevrouw de minister, het antwoord was vrij uitvoerig. Toch zijn er zaken die onvolledig zijn of waarbij wij bedenkingen hebben.

U beweert dat er met de gevangene niet echt problemen waren en dat zijn detentie, integendeel, vrij rustig leek te verlopen. Nochtans was hij duidelijk vluchtgevaarlijk. Hij was een tijd geleden tijdens een reconstructie ontsnapt. Hij was ook een recidivist. Hij had bovendien een valse naam. Justitie kon dus weten dat de man heel gevaarlijk was en dat er een groot risico van ontsnappen was.

Mevrouw de minister, ik heb niet gehoord dat u hebt uitgelegd waarom de fameuze kooi die in Lantin zou bestaan, waaruit een gevangene onmogelijk kan ontsnappen en die speciaal voor dat soort criminelen werd gemaakt, niet werd gebruikt. Ik snap nog altijd niet waarom daartoe de instructies van de onderzoeksrechter nodig zijn. Als een gevangenisdirecteur of uw administratie zegt dat de man gevaarlijk is en dat de kooi moet worden gebruikt, kan dat volgens mij. Een onderzoeksrechter is daarbij niet noodzakelijk.

Voorts, u probeert alles zoveel mogelijk te relativiseren door te opperen dat er in 2006 veel minder ontsnaptingen dan anders waren. De ontsnapping in Dendermonde heeft evenwel bij vele mensen de ogen geopend.

Het belangrijkste is vooral dat een nieuw precedent werd geschapen en dat de weg werd getoond hoe een gevangene kan ontsnappen. U zegt dat de koer van Lantin niet erg groot is, maar de ontsnapping is dan toch maar gelukt. Bovendien zijn er dertig of meer penitentiaire instellingen in ons land met koeren die veel groter zijn dan de koer van Lantin en waarop een helikopter perfect kan landen.

U zegt dat u de zaak zal bestuderen en zal bekijken wat de ervaringen in Frankrijk zijn. Ik mis daarbij een voornemen van u om snel te handelen en er op die manier voor te zorgen dat dergelijke incidenten niet meer kunnen gebeuren. Morgen of overmorgen kunnen dezelfde feiten zich voordoen.

Mevrouw de minister, ik zou u dus willen vragen dat u zo snel mogelijk met de dienst Gebouwen en met uw collega Reynders aan tafel gaat zitten en meteen maatregelen neemt, opdat helikopters niet meer op binnenkoeren kunnen landen. Dat is het meest evidente.

Ik heb de indruk dat u aarzelt en dat u allerlei studies wil afwachten. Wij zijn dan echter zes maanden verder en ondertussen kunnen opnieuw zware en gevaarlijke gangsters ontsnappen.

Ik heb, ten slotte, niets gehoord over de wijze waarop de hele ontsnapping vanuit de gevangenis kon worden voorbereid. De betrokkene heeft duidelijk getelefoneerd en overleg met zijn kompanen gepleegd. Dat moet telefonisch zijn gebeurd. Het is niet duidelijk of dat nu via gsm of via de lijnen van de gevangenis gebeurde. Het is echter wel duidelijk – zo lees ik toch in de kranten – dat uw instanties niet bij machte zijn om dergelijke, gevaarlijke criminelen af te luisteren, wanneer zij telefoneren.

Mevrouw de minister, ik zou u een bijkomende vraag willen stellen. Wat denkt u daarvan? Bestaat de mogelijkheid om in de toekomst toch af te luisteren of minstens bepaalde categorieën gevangenen af te luisteren?

Wat laat de wetgeving op dit moment toe? Welke initiatieven zult u nemen om dit soort vluchtgevaarlijke gevangenen beter te controleren en dit soort ontsnaptingen te voorkomen?

05.08 Tony Van Parys (CD&V): Mevrouw de minister, het is een beetje een gebruikelijke verdedigingsstrategie van u om wanneer een dossier een beetje moeilijk wordt terug te grijpen naar het

verleden. Nu, op zich is dat wat mij betreft niet zo erg, ware het niet dat de gegevens die u over het verleden verstrekt zeer selectief zijn en de cijfers zelfs bedrieglijk, mevrouw de minister. Ik ken immers ondertussen uw strategie en ik heb de cijfers uit het verleden eens bekeken.

Ik kan u zeggen dat er in 1999 19 ontsnappingen waren uit gesloten instellingen. Vorig jaar zijn er in Dendermonde 28 gedetineerden in een keer ontsnapt.

Ten tweede, in het verleden was het zo dat toen ene heer Dutroux is ontsnapt twee ministers ontslag hebben genomen, met name de ministers Vande Lanotte en De Clerck.

Ten derde, inzake de investeringen in het gevangeniswezen is in de legislatuur toen CD&V de verantwoordelijkheid voor Justitie had de beslissing genomen om 2.000 cellen in de penitentiaire instellingen te creëren en daarvoor de financiering te voorzien. Daarom zit wat u hier durft te vertellen mij nogal hoog. Het ging om cellen in Andenne, Iltre, Nijvel II en Hasselt. Sinds paars aan de macht is en dit departement beheert, mocht er in zeven jaar tijd om ideologische motieven geen enkele uitbreiding van de gevangenis capaciteit komen. Dat is de realiteit van de dingen. Ik aanvaard uw bedrieglijke cijfers en gegevens niet.

Ik wil echter terugkomen op het dossier, mevrouw de minister. Daar gaat het immers eigenlijk om. Wat heel belangrijk was in uw antwoord, is dat u hebt gezegd dat op 26 maart de directie van de gevangenis van Lantim een bericht heeft ontvangen waarin men zei dat de man in kwestie gevaarlijk was en waarin men bevestigde dat hij reeds was ontsnapt en dat men de nodige aandacht en voorzorgen moest nemen omdat er reële risico's waren.

Ondanks het gegeven dat men het sinds 26 maart wist, zijn er klaarblijkelijk geen veiligheidsmaatregelen genomen, niet inzake de wandeling, niet inzake het telefoonverkeer, niet inzake de controle op de kledij. Het is allemaal zo maar kunnen gebeuren, zo eenvoudig, zo simpel, alsof alleen nog de helikopter moest neerdalen.

Wanneer ik gisteren in de media sprak van nalatigheden wordt dat hier uitdrukkelijk bevestigd. Er zijn zware nalatigheden gebeurd op een moment dat men wist dat er heel reële risico's waren.

Globaal – en daar wil ik mee eindigen, mevrouw de voorzitter – is het bijzonder jammer dat in deze materie alleen wordt gereageerd naar aanleiding van incidenten. De sloten worden vervangen wanneer blijkt dat zij opengebroken waren, er worden vangnetten gespannen als blijkt dat materiaal naar binnen wordt gegooid, en nu zal men overwegen kabels te spannen om te voorkomen dat er helikopters zouden landen. Men had dat reeds moeten doen! Maar goed, deze legislatuur is ten einde en de kiezer zal beslissen of hij dit beleid aanvaardt of niet.

Ik zeg u: er is een noodplan nodig, mevrouw de minister, voor het gevangeniswezen! Er is een noodplan nodig om de veiligheid van het personeel te verzekeren, om de veiligheid van de gedetineerden te verzekeren, en om onze samenleving te verzekeren van een behoorlijke beveiliging van onze gevangenis. Want daar zitten op het ogenblik gelet op de huidige gevangenispopulatie alleen nog de meest zware criminelen, met alle risico's van dien

05.09 Melchior Wathelet (cdH): Madame la ministre, ce dossier est particulièrement interpellant. En effet, la personne était répertoriée comme dangereuse. Vous venez de le rappeler. Des mécanismes de sécurité importants avaient mis en place pour son transfèrement en chambre du conseil à la fin du mois de mars. Il y avait eu des antécédents en France comme je l'ai rappelé tout à l'heure. On savait donc que cela pouvait se produire. En outre, on savait que si cela se passait mal, c'était particulièrement dangereux! Vous avez relevé les éléments qui permettaient d'affirmer qu'une catastrophe bien plus grave aurait pu avoir lieu. S'il y avait un point positif à relever, ce serait celui-là.

La personne en question avait déjà prouvé sa tendance à s'échapper dans le passé et, je le répète, on savait que cette personne pouvait être particulièrement dangereuse en cas de tentative d'évasion non seulement pour elle-même mais aussi pour les autres détenus et les gardiens.

C'est frustrant! C'est toujours après qu'on prend les mesures nécessaires!

Je me rappelle de la discussion sur la prison de Termonde et sur les 28 évadés. Les serrures ont bien été

changées mais après l'évasion des 28 personnes. En l'espèce, c'est la même chose, on va reparler des filets après avoir eu un cas en Belgique alors que nous avons été mis au courant de l'exemple à ne pas suivre en France.

Il faut surtout souligner que les mesures prises, si on empêche les contacts par gsm – cela semble indispensable –, si on investit en termes de caméras de surveillance, en termes de périmètres de sécurité, il ne faut évidemment pas que tous ces investissements volent en éclats parce que d'autres investissements nécessaires n'ont pas été réalisés. Pour faire en sorte que ces investissements servent aux établissements pénitentiaires, il faut les faire en globalité. Forcément que cela coûte de l'argent mais c'est indispensable pour la sécurité de la population et pour que tous les investissements réalisés soient véritablement rentables.

Arrêtons d'adopter une attitude de réaction, qui ne vient qu'après les catastrophes ou les évasions plus spectaculaires que d'autres, ayons une vision globale, anticipons ces problèmes en nous servant des exemples survenus à l'étranger et investissons les moyens nécessaires.

De **voorzitter**: Mevrouw de minister heeft mij gevraagd om nog te mogen antwoorden met dien verstande dat ik dan ook opnieuw aan de leden het woord geeft om te repliceren indien zij dat wensen.

05.10 Laurette Onkelinx, ministre: Madame la présidente, chers collègues, d'abord en ce qui concerne l'élargissement des places de prison, M. Van Parys ne dit pas la vérité. Je ne peux que le constater!

Quant au plan d'urgence pour la sécurité des prisons, en ce qui me concerne, j'aurai pu dire ce que j'ai fait et non pas uniquement ce que je compte faire. Monsieur Van Parys, dans votre présentation électorale de demain, vous allez pouvoir dire...

05.11 Tony Van Parys (CD&V): (...)

De **voorzitster**: Mijnheer Van Parys, u krijgt zelfs het woord om te repliceren!

05.12 Laurette Onkelinx, ministre: Monsieur Van Parys, je peux comprendre que vous ayez des problèmes. Vous préparez votre conférence de presse électorale de demain.

Pour ma part, je suis en train de dire que jamais un ministre n'a obtenu de crédits aussi importants pour la sécurité des prisons. J'en suis effectivement fière car c'est une nécessité absolue!

Cela étant dit, en une législature, il est impossible – non seulement en termes de décisions mais aussi de réalisations concrètes – de rattraper tant d'années où les investissements n'ont pas été faits. C'est impossible! Dans les années qui viennent, nous aurons donc encore besoin – quel que soit finalement le responsable du gouvernement ou sa couleur – de poursuivre ces investissements massifs qui ont finalement été commencés sous cette législature.

Enfin, monsieur Wathelet, en ce qui concerne le profil de l'intéressé, soyons bien clairs, la police fédérale a envoyé un fax à la prison en disant que l'intéressé était dangereux pour les transferts, étant donné qu'il avait déjà réussi à s'évader. Il fallait dès lors prendre des mesures particulières pour les transferts, ce qui a été fait. L'ensemble des autorités à Liège (les autorités judiciaires et celles de Lantin) disent que tout a été fait et que rien d'autre n'aurait pu être fait.

Quant au profil de l'intéressé, le directeur de la prison, M. Dejon, l'a dit hier, c'est un profil tel qu'il en existe des dizaines d'autres à l'intérieur de la prison; il faut évidemment y être attentif mais ce n'est pas un profil à part, de type terroriste.

05.13 Bart Laeremans (Vlaams Belang): Wat dat laatste betreft, was er inderdaad, zoals blijkt uit uw eerste antwoord, gewaarschuwd dat hij vluchtgevaarlijk was. Ik vind het dan nog al gemakkelijk om te zeggen dat hij enkel gevaarlijk was bij transfers naar de rechtbanken en voor de rest niet. Ik meen dat er voldoende aanwijzingen waren. Ten eerste, hij heeft al pogingen ondernomen om te ontsnappen. Ten tweede, het gaat om een duidelijke recidivist. En ten derde, men wist dat (...) In die omstandigheden had men weldegelijk maatregelen kunnen nemen. Men heeft die niet genomen en hij heeft daar uiteindelijk de vruchten van geplukt. Men had dit kunnen voorkomen als men had gewild.

05.14 Tony Van Parys (CD&V): Mevrouw de voorzitter, ik wil nog even kort reageren. Er is geen discussie mogelijk. Ik heb het grote voordeel dat de gevangenissen er staan: de gevangenis van Andenne, de gevangenis van Ittre, de gevangenis Nijvel II en de gevangenis van Hasselt. Het liegt niet. Die cellen zijn er. Die gevangenissen staan er. Wat dat betreft, geloof ik dat de gebouwen zullen kunnen spreken.

Ten tweede, de minister zegt dat wij dit niet in één legislatuur kunnen oplossen. Ik zeg u het volgende. Wij zullen morgen met de CD&V ons noodplan in verband met de strafuitvoering voorleggen. Ik hoop dat degenen die verantwoordelijkheid zullen dragen, bereid zijn om dit noodplan te ondersteunen. We moeten de mensen effectief het perspectief bieden dat straffen kunnen worden uitgevoerd en het perspectief aan het personeel dat zij effectief in veilige omstandigheden hun job zullen kunnen doen. Morgen zullen wij dat aantonen. Ik ben benieuwd wat de reactie zal zijn van de huidige minister van Justitie.

05.15 Melchior Wathelet (cdH): Madame la ministre, le but n'est évidemment pas de mener une campagne électorale ou de faire des conférences de presse à connotation électorale, mais il faut que soit prise en considération la nécessité d'avoir une politique proactive en matière d'établissements pénitentiaires. En effet, si des investissements en vue d'assurer la sécurité sont automatiquement contrecarrés par d'autres moyens d'évasion, cela signifie qu'ils n'ont pas atteint leurs objectifs. C'est cette situation qui est frustrante et inacceptable. Il me semble donc indispensable d'anticiper et de mener une politique proactive.

M. Ferdinand a été condamné à une peine d'un an. Il présentait manifestement un danger en termes de transfert et d'évasion. J'ai envie de vous dire qu'il est d'autant plus dangereux dans la mesure où il a organisé lui-même son transfert.

05.16 Laurette Onkelinx, ministre: C'est une belle formule!

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

De **voorzitter**: Gelet op het gevorderde uur, stel ik voor dat wij deze namiddag om 14.15 uur de behandeling van de vragen voortzetten.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 12.49 uur.

La réunion publique de commission est levée à 12.49 heures.